

MEMORANDUM

DATUM 12-10-2022
VAN cvdK Hans Oosters, gedeputeerde Rob van Muilekom
AAN Statencommissie Bestuur Economie en Middelen
ONDERWERP Stand van zaken asielopvang, huisvesting vergunninghouders en ontwikkeling dwingend juridisch instrumentarium

Inleiding

Op woensdag 14 september jl. hebben wij u in een informatiesessie bijgepraat over de ontwikkeling van een dwingend juridisch instrumentarium asielopvang door het Rijk. De presentatie begon met de context en stand van zaken rondom asielopvang. Ook hebben we het gehad over de taakstelling rondom het huisvesten van statushouders.

Via dit memo informeren wij u over de actuele stand van zaken met betrekking tot 1) Asielopvang, 2) Huisvesting Statushouders en 3) dwingend juridisch instrumentarium.

Deze memo is ter informatie en bedoeld om u op de hoogte te houden van de ontwikkelingen.

Asielopvang: de opgave

Op basis van de huidige inzichten heeft het kabinet geconcludeerd dat de capaciteitsbehoefte van het COA verhoogd dient te worden ten opzichte van vorig jaar. De redenen voor deze verhoging zijn een hogere asielinstroom, na twee jaren van beperkte inreizigersstroom veroorzaakt door COVID-19, hogere inwilligingspercentages, oplopende werkvoorraden bij de IND en het verblijf van relatief veel vergunninghouders in de opvang, in afwachting van huisvesting in gemeenten (zie bijlage 1).

Vanaf 1 januari 2023 wordt de opgave voor de provincie Utrecht met +663 plekken verhoogd in vergelijking met een jaar eerder. De nieuwe opgave voor de provincie Utrecht bedraagt 2.862 opvangplekken conform de verdeelsystematiek van januari 2022.

In de brief van het Rijk van 7 september jl. (bijlage 1) staat aangegeven dat het doel is om zo snel mogelijk toe te werken naar duurzaam inzetbare opvangplekken. Hierbij wordt benadrukt dat, met de winter in het zicht, het noodzakelijk is om op zoek te gaan naar vervangende locaties voor de crisisondopvangplekken (CNO) die momenteel geboden worden.

Asielopvang: onze bijdrage

Onze gezamenlijke inspanningen leiden ertoe dat de Utrechtse gemeenten op 1 januari 2023 in totaal 2.132 asielopvangplekken aanbieden.

De opvang is verdeeld over de volgende type voorzieningen:

	Langdurig beschikbaar
Provinciale opgave per 01-01-2023	2.862
Provinciale bijdrage op 01-01-2023	
Reguliere opvang	1.717
Reguliere AMV opvang	30
Noodopvang	385
Totaal	2.132
Vershil provinciale opgave en -bijdrage	-730

In het aantal van 2.132 asielopvangplekken zijn de opvang van NIDOS-jongeren en de CNO niet meegerekend. NIDOS-jongeren hebben al een status en hoe omgegaan wordt met de 450 tijdelijke CNO-plekken is nog onderwerp van gesprek.

Op dit moment wordt met man en macht gewerkt aan de realisatie van nieuwe locaties in Amersfoort (naast het huidige AZC), de Pahud de Mortangesdreef in Utrecht en Kamp van Zeist. Onze inzet is erop gericht dat deze drie locaties eind dit jaar gereed komen. In dat geval levert dit een extra bijdrage van +800 duurzaam inzetbare asielplekken. De tijdige realisatie is echter nog allerminst zeker.

Het is momenteel nog onduidelijk of het WS Kamp (gemeente Zeist) ook na 31-12-2022 open blijft. Hier worden momenteel 480 Afghaanse evacués opgevangen. Er zijn nog geen nieuwe afspraken gemaakt met het ministerie van Defensie.

In de provincie Utrecht zijn er ook andere initiatieven in ontwikkeling. Deze zijn echter nog in een te vroeg stadium om nu al op te nemen in de plannen. Het is van groot belang om blijvend dergelijke nieuwe initiatieven aan te jagen, omdat de instroom fluctueert en omdat noodopvanglocaties, zoals in Baarn en de Star Lodge-locatie in Utrecht, naar verwachting zullen sluiten. Dit maakt dat de capaciteit medio 2023 zal dalen, wat met nieuwe initiatieven opgevangen moet worden.

Huisvesting van statushouders: de opgave

Het Rijk, VNG, IPO en Veiligheidsberaad hebben op 26 augustus jl. afgesproken te streven naar de huisvesting van meer dan 20.000 vergunninghouders in de tweede helft van 2022. Dit is geen extra taakstelling, maar wel nodig om een voorsprong te nemen op de verhoogde taakstelling van 2023-1 (zie bijlage 2). Deze opgave wordt verdeeld over gemeenten conform de bestaande taakstellingsystematiek.

De commissaris van de Koning ziet, vanuit zijn rol als rijksorgaan, erop toe dat aan of via de provinciale regietafel de coördinatie, afstemming en monitoring plaatsvindt van deze afspraak.

Huisvesting van statushouders: onze werkwijze

Het vergt gezamenlijke en gecoördineerde inspanningen om de grote opgaves haalbaar te maken.

Wij geven hierin weer hoe wij in de provincie Utrecht de regionale regie op de asielopvang en de huisvesting organiseren. Daarin staan we stil bij: 1) de bestuurlijke organisatie, 2) onze toezichtrol en 3) het voortzetten van de Versnellingsopgave Huisvesting Statushouders.

1) Bestuurlijke organisatie

In de provincie Utrecht is de bestuurlijke organisatie georganiseerd via de PRT en een kopgroep PRT. Die organisatie is als volgt ingericht:

De Kopgroep PRT vervult namens de PRT een trekkersrol. De bestuurders vertegenwoordigen ook hun regio's, waarbij de drie Utrechtse Foodvalley-gemeenten vertegenwoordigd worden door de Regio U16. De leden van de Kopgroep overleggen eens per maand. Bij de laatste Kopgroepvergadering (7 oktober jl.) waren ook medewerkers vanuit de ministeries BZK en JenV aangesloten.

Naast deze organisatie wordt maandelijks een nieuwsbrief verspreid. Hierin besteden we aandacht aan nieuwe opgaves en ontwikkelingen, zoals een verwijzing naar de recente brieven van het Rijk of de inkoop van flexunits door het Rijksvastgoedbedrijf. Deze nieuwsbrief gaat naar alle bestuurlijke- en ambtelijke contactpersonen in de provincie.

2) Toezichtrol

Als verantwoordelijke toezichthouder op de huisvestingstaakstelling is het Interbestuurlijk Toezicht vanuit de provincie op de gemeenten al enige tijd verstevigd. Zo houden wij dagelijks de realisatiecijfers van de huisvesting statushouders per gemeente bij. Daarnaast staan wij zowel ambtelijk als bestuurlijk in nauw contact met alle gemeenten. In onze contacten met gemeenten vragen we ook nadrukkelijk aandacht voor het streven om in 2022 volledig te voldoen aan de taakstelling en een deel van de taakstelling van 2023 al te realiseren. In de recente toezichtbrieven is hier ook naar verwezen. De verwachting is dat, dankzij alle inzet die wij en gemeenten plegen, we dit jaar dicht in de buurt komen van de taakstelling, inclusief het inlopen van de achterstanden. Daarbovenop vooruitlopen op de taakstelling 2023-I lijkt niet realistisch.

3) Voortzetting versnellingsopgave huisvesting statushouders

Afgelopen zomer heeft de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) de opdracht gekregen om zes weken lang (t/m 22 augustus) versneld statushouders te huisvesten. De VRU heeft gemeenten geholpen het reguliere proces te optimaliseren door een monitoringssysteem op te zetten en een regionaal platform te ontwikkelen voor de matching van beschikbare woonruimte met te plaatsen statushouders. De gemeenten hebben aangegeven dat dit hen hielp en daarom is dit proces nog steeds actief. Omdat de formele taak van de veiligheidsregio's is geëindigd, wordt er een warme overdracht vanuit de Vru naar de PRT georganiseerd, van waaruit de uitvoering bij het kansmakersteam wordt belegd. Dit team zet deze taak door om gemeenten optimaal te faciliteren tot een verdere versnelling van de huisvesting van statushouder te komen.

Dwingend juridisch instrumentarium asielopvang

Op 14 september jl. hebben wij u in een informatiesessie bijgepraat over de ontwikkeling van een dwingend juridisch instrumentarium asielopvang door het Rijk. Bij deze extra BEM-vergadering is ook het advies besproken dat IPO in september aan het Kabinet heeft uitgebracht over de rol van de provincies in dit nieuwe instrumentarium (zie bijlage 4).

Invullend is er vanuit het Rijk meer informatie bekend over de invulling van dit juridisch instrumentarium. Daarmee reageert het Rijk op het advies van IPO om de interventieladder, dat door de provincies als toezichtinstrumentarium

wordt gebruikt, op te knippen. Omdat dit zou vragen om een systeemwijziging van het interbestuurlijk toezicht, wordt dit door het Rijk onwenselijk geacht. In de brief van het Rijk van 26 september (zie bijlage 5) wordt toegelicht dat in de voorgestelde wetgeving het toezicht op de wettelijke taak realiseren asielopvang bij Gedeputeerde Staten komt te liggen. De argumentatie daarbij is dat de provincies immers al een toezichttaak hebben voor de huisvesting van vergunninghouders en kennis op het gebied van de lokale ruimtelijke ordening.

In de voorgestelde wetgeving wordt het verdeelvraagstuk van asielzoekers en de toewijzing aan gemeenten afgestemd aan de Provinciale Regietafel (PRT). De cvdK is als Rijksorgaan voorzitter van de PRT en krijgt daarmee de rol om verslag uit te brengen aan de staatssecretaris over de uitkomsten van genoemde afstemming. Het gebruik van de PRT om het plan op te stellen wordt niet in de wet verankerd, daarin wordt enkel een overlegverplichting genoemd. Daarnaast krijgt het voorstel van de gemeenten geen formele status binnen het dwingend juridisch instrumentarium, maar is het verslag van de cvdK van de PRT aan de staatssecretaris het uitgangspunt van de systematiek van de wet.

Naar verwachting zal het wetsvoorstel in oktober open worden gesteld voor consultatie en zal het in het nieuwe jaar in werking treden.

Bijlagen

1. Brief minister De Jonge (betreft: Bestuurlijke afspraken, opgave asielopvang en huisvesting vergunninghouders. Datum: 7 september 2022).
2. Overzicht opgave huisvesting vergunninghouders (Datum: 7 september 2022)
3. LRT – verzoek 350 eengezinswoningen (KWE) voor amv met verblijfstatus (Datum: 2 september 2022)
4. IPO Voorstel dwingend juridisch instrumentarium (Datum: 9 september 2022)
5. Reactie Rijk op brief IPO (Onderwerp: Wetgeving gemeentelijke taak asielopvang. Datum: 26 september 2022)